

Đề bài

Có nhà nghiên cứu khoa học cho rằng: “Một nét đặc sắc của thơ Tố Hữu là có giọng điệu riêng rất dễ nhận ra. Đó là giọng tâm tình, ngọt ngào tha thiết, giọng của tình thương mến”.

Hãy phân tích và chứng minh ý kiến trên.

Bài làm

Tố Hữu là nhà thơ cách mạng lỗi lạc trong văn học Việt Nam giai đoạn từ trước Cách mạng tháng Tám đến sau 1975. Thơ Tố Hữu là bài ca về lẽ sống cách mạng, về niềm tin và ân tình thủy chung, là tiếng nói đồng ý, đồng tình của những người chiến đấu cho độc lập dân tộc và ngày mai tươi đẹp. Hầu như suốt cuộc đời thơ, Tố Hữu chỉ nói về những cái chung lớn lao của thời đại, nhưng tiếng thơ ông lại là tiếng nói riêng độc đáo, không lẫn với ai khác và từ lâu thấm sâu vào tâm hồn người đọc.

Thơ Tố Hữu trước hết là một tiếng thơ tâm tình thương mến, ngọt ngào. Đọc thơ Tố Hữu, ta thường bắt gặp cách xưng hô và giọng điệu thiết tha:

Huế ơi, quê mẹ của ta ơi!

Nhớ tự ngày xưa, tuổi chín mười

(Quê mẹ)

Ôi Bác Hồ ơi, những xế chiều

Nghìn thu nhớ Bác biết bao nhiêu!

(Bác ơi!)

Mình về rừng núi nhớ ai

Trám bụi để rụng, măng mai để già.

(Việt Bắc)

Nói về những con người và vùng đất thân yêu, nhà thơ thường có giọng xót thương, thông cảm:

Tiếng hát đâu mà nghe nhớ thương!

Mái nhì man mát nước sông Hương

Hà ơi, tiếng mẹ ru nhè nhẹ

Cay đắng bao nhiêu nỗi đoạn trường!

(Quê mẹ)

Ông thường dùng những từ ngữ thể hiện sự nâng niu, vỗ về, trân trọng để nói về những tấm gương cách mạng:

Ôi bóng người xưa, đã khuất rồi

Tròn đôi nắm đất trắng lưng đồi

(Mẹ Tom)

Bác ơi, tim Bác mệnh mỏng thế

Ôm cả non sông, mọi kiếp người.

(Bác ơi!)

Cùng với giọng thương mến là giọng thơ say mê. Trong thơ Tố Hữu, ta luôn bắt gặp một con người say mê – say mê lí tưởng, say mê con người, say mê đất nước, say mê lãnh tụ, say mê tranh đấu. Niềm say mê thường làm cho câu thơ nhiều trùng điệp:

*Cô đơn thay là cảnh thân tù!
Tai mở rộng và lòng sôi rạo rục
Tôi lắng nghe tiếng đời lẫn náo nức
Ở ngoài kia vui sướng biết bao nhiêu!
Nghe chim reo trong gió mạnh lên triều
Nghe vội vã tiếng dơi chiều đập cánh
Nghe lạc ngựa rừng chân bên giếng lạnh
Dưới đường xa nghe tiếng guốc đi về...*

Hoặc:

*Tôi chưa hết, nghĩa là chưa hết hận
Nghĩa là chưa hết nhục của muôn đời
Nghĩa là còn tranh đấu mãi không thôi...*

(Tâm tư trong tù)

Tố Hữu cho rằng thơ phải say mới thích, ai lại tỉnh không trong thơ được. Tính chất tha thiết mến thương và tính chất say mê hòa quyện với chất nhạc. Tố Hữu rất thích tổ chức sắp xếp câu thơ sao cho âm điệu ngân nga, êm ái, nhịp nhàng, đầy nhạc tính:

*Tôi lại về quê mẹ nuôi xưa
Một buổi trưa, nắng dài bãi cát
Gió lộng xôn xao, sóng biển đu đưa
Mát rượi lòng ta ngân nga tiếng hát...*

(Mẹ Tom)

Những hài âm: *về – quê, xưa – trưa, dài – bãi, đưa – ta, nga, những điệp âm: xôn – xao, ngân – nga, đu – đưa* làm cho khổ thơ đầy ắp chất nhạc. Tố Hữu cũng thường hình dung thơ mình là “bài ca”, “tiếng hát”. Thơ ông như muốn hát lên, bay bổng. Nhà thơ Chế Lan Viên nhận xét rằng thơ Tố Hữu nghe có điệu ngâm, rất dân gian và dân tộc, do học được một cách sáng tạo ca dao, khúc ngâm, *Kiều*, mặc dù thơ ông là thơ hiện đại.

Những đặc điểm trên đây làm cho thơ Tố Hữu có diện mạo riêng, thống nhất, rất dễ nhận ra. Nhưng phong cách thơ Tố Hữu không đơn điệu mà đa dạng. Ông có thơ làm theo phong cách “Thơ mới”, có thơ làm theo phong cách dân gian, có thơ làm theo phong cách cổ điển. Ông khéo kết hợp truyền thống và hiện đại. tuy nhiên sự sáng tạo câu chữ, hình ảnh mới lạ, phóng túng của ông chưa nhiều.

Phong cách thơ Tố Hữu rất phù hợp với nhiệm vụ hát ca lí tưởng, ngợi ca dân tộc, cổ vũ nhân dân chiến đấu. Phong cách đậm đà tính dân tộc ấy làm cho thơ Tố Hữu dễ cảm, dễ gần, dễ hiểu. Đó là một trong những lí do làm cho thơ Tố Hữu được yêu chuộng, truyền tụng rộng rãi trong hai cuộc kháng chiến thần thánh của dân tộc ta.